

YUKARI DİCLE ARKEOLOJİK ARAŞTIRMA PPOJESİ (UTARP) KENAN TEPE 2000 YILI ÇALIŞMALARI RAPORU

**Bradley J. Parker, Andrew Creekmore
Eleanor Moseman ve Randy Sasaki***

Bu rapor, Güneydoğu Anadolu'da Diyarbakır ili içinde yer alan Kenan Tepe'nin ilk kazı mevsimi olan 2000 yılı çalışmaları hakkında kısaca bilgi verme amacını taşımaktadır. İlk kazı mevsiminin amacı yerleşmenin kronolojisini, Kenan Tepe'de bulunan değişik dönemlere ait yerleşmelerin niteliği ve doğasını belirlemektir. Amacımızı, sorunları ortaya koyarak ve oluşturduğumuz varsayımları sınavarak bu doğrultuda beş ile yedi yıl sürmesi planlanan kazının stratejisini saptamak olarak açıklayabiliriz.

Kenan Tepe, Bismil ilçesinin yaklaşık 15 km doğusunda, Diyarbakır-Batman karayolunun hemen yakınında, Dicle Nehri'ne doğru, Yukarı Dicle Havzası'nın geniş vadisine bakan kireçtaşı kayalıkların üzerinde yer almaktadır (Şekil 1). Kenan Tepe'deki çalışmalar Temmuz 2000 yılının ortalarında başlayıp Ağustos sonunda sona ermiştir. Bu yılki çalışmalarda 2 x 25 m boyutlarında basamaklı bir açma ile başlayarak 5 x 5 m'lik on tane açma açtık, üç tane derin sondaj kazdık ve yerleşmede altı alanda iki kesit temizledik (A-F alanları, Şekil 2).

A Alanı

A alanı, Kenan Tepe'nin en üst noktasında A1 ve A2 açmalarından oluşmaktadır. Tepede, doğu ve güneye doğru dik yamaçlar bulunmakta, buna karşılık batıya doğru tatlı bir eğim ile B ve C alanlarına inilmektedir (Şekil 2). Tepenin yüzeyindeki çok

* Arazi çalışması, anlam olarak ortak bir çalışmanın ürünüdür. 2000 yılı çalışmalarının başarılı şekilde geçmesini sayısız katılımcı ve enstitüye borçluyuz. Arazi çalışmaları National Geographic Society, American Philosophical Society, Türkiye Amerikan Araştırma Enstitüsü ve Utah Üniversitesi tarafından parasal olarak desteklenmiştir. Bu, Susannah Tophan'a ithaf edilmiş ikinci UTARP raporudur. Susannah'ın bizim dostumuz ve UTARP ekibinin bir mensubu olmasının yanısıra 2000 yılı arazi çalışmalarının parasal desteğinin sağlanmasında önemli katkıları olmuştur. Onu çok özledik. Arazi ekibi, Elvan Baştürk, Brian Bingham, Chiara Cavello, Peter Cobb, Debbie Dilley, Charles Easton, Phil Jones, David Lunt, Drew McGaraghan, Jakob Powłowicz, Michaelle Stikich ve Dawnell Sommerville'den oluşmaktadır. Bize yol gösteren Diyarbakır Müze Müdürü Necdet İnal ve ODTÜ TAÇDAM Başkanı Prof.Dr. Numan Tuna'ya özellikle teşekkür etmek istiyoruz. Debbie Dilley, Drew McGaraghan ve Kathryn Smith bu raporun çizimlerini yaptılar. Peter Cobb ise bu raporda yer alan analizlerin veri tabanı programını oluşturdu.

sayıdaki çöküntü, alanda mezarlığın bulunduğu izlenimini vermektedir; nitekim kazılar sırasında 5 x 5 m'lik bir açmada (A 1 açması) dokuz tane tekli mezara rastlandı. 5 x 5 m'lik bir alanda bu kadar çok mezara rastladığımıza göre Kenan Tepe'nin esas yükseltisinde en az 30 tane, olasılıkla daha da fazla, mezara rastlama olasılığımız yüksektir. Mezarların yanısıra A 1 açmasında kerpiç bir duvar veya döşeme, iki veya üç tane mezartaşı, sayısız çukur ve iki fırın bulunmuştur.

Yaklaşık 40 cm kalınlığındaki toprağı kaldırdıktan sonra, özgün konumunda çok sayıda buluntuya rastlandı. En belirgin olanı 1.50 m genişliğinde, güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda, açma boyunca uzanan kerpiç bir döşeme veya duvardır (L1013 ve L1020, Şekil 3). Bu bulguyu, 2000 yılında kazıp işlevini tam olarak ortaya çıkartmamakla birlikte, A 2 açmasında bulduğumuz Hellenistik Dönem'e ait savunma sisteminin bir parçası olabileceği düşünülmektedir. Bu yapı ile ilişkin diğer bulgular, iki yarım daire şeklinde taş dizisi (L1012 dahil) ve yukarıda sözünü ettiğimiz kerpiç bir döşeme veya duvarı kesen iki mezardır (L1015 ve L1026). Kerpiç yapı ile ilişkili olmayan diğer iki mimari öğe, çevresi koyu renkli küllü toprak ve kemiklerle çevrili iki fırın (L1018 ve L1024) ve hemen kerpiç yapının arkasındaki, olasılıkla, bir çocuğa ait mezardır (L1021).

Alanın ortasında, yüzeyden yaklaşık 1 m aşağıda, kerpiç yapının (L1013 ve L1020) içine açılmış uzunlamasına yatan yetişkin bir erkeğe ait bir mezara rastlandı (L1015). Birey, başı batıya gelecek şekilde sırtüstü yatırılmış, sağ kolu yanına uzanmış, sol kol karnının üzerinde, yüzü güneye dönüktür. Her iki kaval kemiğindeki diş izlerinden, bu kişinin kendi kendine öldüğü ve bulunup gömülmeden önce kemirgen ve etoburlar tarafından kısmen saldırıya uğramış olduğu söylenebilir.

Kenan Tepe'nin tarihsel sıradüzeni/kronolojisini anlamak için A 2 basamaklı açma haline getirildi ve 2000 yılı kazı mevsiminin sonunda bu açmanın boyutları 2 x 13 m'ye ulaştı.

A 2 açmasına 2 x 2 m olarak başlandı ve 2 x 2 m'lik kesitler halinde sürdürüldü. Yüzey toprağını kaldırdıktan ve sayısız kerpiç ve yaşam düzlemini geçtikten sonra bir dizi bir birine koşut kerpiç duvarla karşılaştık. Birinci duvar (L2006) 66 x 92 cm boyutlarında, ikinci duvar (L2010), dış yüzde 13 x 11 x 35 cm, iç yüzde 30 x 34 x 9 cm boyutlarında dokuz sıra kerpiç bloktan örülmüştür. Üçüncü duvar (L2036) L2010 duvarına dayanacak gibi, sekiz sıra iç kesimde 36.5 x 31 x 11 cm boyutlarında, dış güney yüzde 15 x 25 x ? cm boyutlarında kerpiç bloklardan örülmüştür. Bu duvarlar güneyde bir dizi çakıltaşı yüzeye bağlanmaktadır (L2009+). En son taşlı yüzey, L2006 duvarının ve açmasının güney ve doğu araba yolunun altında kalan, kösesi gözüken bir başka kerpiç duvarın (L2020) temeli işlevini görmektedir. Taş temelin hemen arkasında dar bir ark bulunmaktadır. Bu yapı kalıntılarının çevresindeki alanlardaki çanak çömlek, bu mimari öğelerin Hellenistik Dönem ana savunma veya buna ek duvar sistemine ait olduğuna işaret etmektedir. L2006 ve L2020 duvarlarının altında çok sayıda tabakalar halindeki görülen duvar izleri, A 2 açmasında en az iki evreli bir duvar yapısının varlığına işaret etmektedir.

B Alanı

B Alanı, Kenan Tepe'nin tatlı bir eğimle inen batı yamacında A Alanı'nın yaklaşık 20 m batısında yer almaktadır (Şekil 2). Bu alanda birbirine 10 m uzaklıkta iki tane 5 x 5 m'lik açma açıldı. Bu açmalar Erken Demir Çağı'na tarihlenen oluklu kase parçaları açısından çok zengindir. B 1 açması toprak bir tabanın üzerinde çanak çömlek ve günlük kullanım araç gereçleri bulunan görkemli, yıkılmış bir tabakayı, B 2 açması ise Erken Demir Çağı'na tarihlenen bir konut yapısını, yapı yüzeyler ve çok sayıda çukuru içermektedir. Aşağıda bu açmalar ile ilgili bilgi verilmektedir.

B 1 açmasında yüzeyden 40 cm aşağıda, oldukça iyi korunmuş, hemen hemen bütün açmayı kaplayan yıkılmış bir tabaka ile karşılaştık (L1007+) (Şekil 4). Bu tabakanın üzeri kısmen daha geç bir evreye ait bir duvar (L1008) tarafından örtülmüştür. Bu tabakada beş havan, bir havan eli ve iki ezilmiş kap, dört adet ortası delikli yuvarlak taş gibi çok miktarda günlük kullanıma ait eşya bulunmuştur. Yuvarlak taşların çapları ortalama 13 cm'dir. Büyüklükleri ve ağırlıkları, bu taşların tezgah ağırlığından çok olasılıkla balık ağı ağırlığı olarak kullanıldıklarını düşündürmektedir. Bu ve diğer yüzeylerden yüzdürme için alınan toprak örnekleri, Kenan Tepe'nin Erken Demir Çağ topluluğunun beslenmesindeki balıkçılığın önemi hakkında bize bilgi verebilir. Yıkık tabaka (L1007+), L1017 toprak tabanı tamamen örtmüştür. Bu yüzey ile birlikte olan fırın kalıntısı, bu tabakaların günlük kullanım alanları özelliğini belirgin bir şekilde yansıtmaktadır.

B 2 açması, B 1 açmasının yaklaşık 10 m kadar kuzeybatısındadır. B 2 açmasının en üst tabakası, çok miktarda Hellenistik ve Erken Demir Çağ çanak çömleğini karışık olarak içermektedir. Bu açmada ilk karşılaşılan esas buluntu, sıkıştırılmış toprak yüzeyin üzerinde bulunan ezilmiş bir kaptır. Ezik kabın altındaki sayısız dolguyu kaldırınca altından, açma içinde, kabaca doğu-batı yönünde uzanan bir kerpiç duvar ortaya çıktı (L2029+). Ayrıca çaprazlama gelen, ama daha kötü durumda bir ikinci duvar da bulundu (L2020). L2029 duvarı, iki sıra dikdörtgen (yak. 17 x 32 cm) ve ortada bir sıra kare (kenarda yak. 32 cm) bloklardan oluşmaktadır. Yıkık tabakalar duvarın her iki tarafında bulunurken, fırın kalıntısı ile birlikte olan yüzey parçası kuzey kesimde yer almaktadır (L2030). L2029'un batı ve güneyinde çok sayıda çukur vardır. Bütün bu dolgular Erken Demir Çağ'a ait çanak çömleğin sayısız çeşitlenmesini içermektedir.

B 2 açmasında bulunan kalıntılar aşağıda sıralanmıştır: L2029 duvarı B 2 açmasının kuzeydoğusunda Erken Demir Çağı yapısının dış duvarıdır. Bu duvar kadar iyi korunmuş olan L2020 ve L2013, bu yapının diğer bölümleri olabilir. L2029'un güneyindeki dolgu, yüzey ve kalıntılar bu yapıya ait iç mekan kalıntılarıdır. L2029'un güney ve L2020'in batısındaki dolgu, sıkıştırılmış toprak yüzeyler ve çukurlar bu yapı dışındaki çalışma alanlarıdır. Bulunan bazı bazalt değirmen taşları bu yapının bir ev olduğunu göstermektedir.

C Alanı

C Alanı, B Alanı'nın kuzeybatısında yer almaktadır (Şekil 2). 2000 yılında bu alanda iki tane 5 x 5 m'lik açma açıldı. C 1 açmasında sayısız karışık dolgu ve tahrip edilmiş kalıntıdan sonra, B 1, B 2 ve C 2 açmalarındaki Erken Demir Çağ tabakalarından daha eski olduğunu tahmin ettiğimiz bir konut yapısı ile karşılaştık. C 2 açması Erken Demir Çağı'na ait çeşitli mimari evreleri içermektedir. Bunlar içinde yuvarlak bir yapının parçası ve bir dizi maden işliği de bulunmaktadır. Kazının son günlerinde oldukça iyi durumda Demir Çağı öncesine ait taş mimari ortaya çıktı. C 1 açmasının üst tabakaları çok bozulmuş durumdadır. Açmanın çoğu çukurlar, taş toplulukları, üstüste dolgular ve diğer kalıntılar ile kaplıdır.. Bu açmadan iyi pişmiş, koyu kahverengi astarlı ve kazıma bezekli kap parçalarının bulunduğu çok sayıda Hellenistik kap parçası bulunmasına karşın bunların hiçbiri belirgin bir mimari veya yaşam düzlemi ile ilişkilendirilememiştir.

Karışık dolgular ortadan kaldırıldıktan sonra bir eve ait taş temel kalıntısı ortaya çıkarıldı. Bu yapı, güneydoğuda L1011, kuzeybatıda L1019 no'lu duvarlar ile belirlenmektedir (Şekil 5). L1011'in kuzeyindeki toprak ve taş ile karışık dolgu, yapının içindeki üstüste çok sayıdaki toprak taban parçalarını tamamen örtmüştür. L1019 duvarının kuzeybatısında bir çok taş ile çevrili çukur ya da depo yeri (L1023 ve L1024) bulunmaktadır. Bu yapıyı kesin olarak tarihlememiz mümkün olmadı. Bu açmanın çanak çömlek ve botanik kalıntıları ile ilgili çalışma Haziran 2001 yılında yapılacaktır.

C 2 açması, C 1 açmasının yaklaşık 10 m güneydoğusundadır. Yüzey ve onun altındaki tahrip olmuş tabakayı kaldırdıktan sonra karşımıza birçok Erken Demir Çağı'na ait mimari öge çıkmıştır. Açmanın batısında, 1/3'lük bir alanda üç tane birbirinin üzerinde, içi yoğun yumuşak küllü toprakla dolu çukur bulunmuştur (L2012). İçinde bol miktarda kemik ve bir hayvan heykelciği kafası (KT2085) olan bu çukurların taşınabilir bir ocağa ait olduğunu düşünüyoruz. Bu ocaklı alan, oldukça iyi durumdaki kavisli kerpiç duvarın (L2014, Şekil 6) hemen güneybatısında yer almaktadır. Bu duvarın içindeki dolgunun üzerinde Erken Demir Çağı çanak çömleğinin her türlü çeşitlemesi vardır: oluklu kaselerin sayısız örneği ve bir tane şeritli kulplu kap. Açmaya güneybatı köşeden bir başka düz kerpiç duvar (L2016) girmektedir. Kavisli duvar (L2014) açmanın güneyine, sıkıştırılmış kerpiç bir yüzey (L2020) ile bağlanmaktadır. Açmanın güneydoğu köşesinde iki küçük çukur bulunmaktadır; birinin kırmızı, diğerinin oldukça sert toprak ve çanaklardan oluşan bir tabanı vardır (L2022). Çevresindeki dolguda ele geçen curuf, L2022'nin köyün gereksinimlerini karşılayacak boyutlarda bir maden eritme fırını olduğuna işaret etmektedir. Curuflar, SEM ve EDS analizleri için ayrılmıştır.

D Alanı

D Alanı, Kenan Tepe konisinin dik doğu yamaçlarında yer almaktadır (Şekil 2). Burada göreceli olarak düz bir alanda, tepenin kenarında, A Alanı'nın yaklaşık 15 m altında, küçük bir kümberti bulunmaktadır. Bu alanda Kenan Tepe'nin eski evrelerine ulaşmayı umuyoruz. D alanında üç tane açma açılmıştır (D 1, D 2 ve D 3). Açmalardan D 1 ve D 2 5 x 5 m, D 3 ise 2 x 2 m boyutlarındadır.

Maalesef tepenin bu kesiminde gerek yüzey toprağının gerekse akıntı dolgularının kalın olmasının yanısıra D Alanı'ndaki kazıya geç başlamış olmamız nedeniyle istediğimiz sonuçlara ulaşamadık. Ancak bulduklarımız bu alanın gelecek mevsimlerde verimli olacağı konusunda önemli ipuçları vermektedir. Bu alanın en önemli buluntusu, D 2 açmasının karışık dolgularının içinde bulmuş olduğumuz, üzerinde bütün ayrıntılarının belirgin olduğu silindirik bir mühürdür (D2/KT2020, ayrıntı için aşağıya bkz.). Bunun yanısıra D 3 açmasında çok sayıda, tahrip olmamış Orta veya Geç Tunç Çağı'na tarihleyebileceğimiz yüzeyler saptandı. Bu alanın çanak çömlek analizlerinin 2001 yılında yapılması planlanmaktadır. Gerek D 1 gerekse D 2 açmasında, kazı mevsiminin son günlerinde, yaşam düzlemleri ortaya çıkarıldı.

E Alanı

E Alanı, Kenan Tepe'nin güney yamacında hemen tepenin bitiminde açıldı (Şekil 2). Bu alanda bir ark ve bir sürü büyük çukur yakın zamanlara ait bir tahribat vardır. Bu alandaki çalışmanın amacı, bu tahrip olmuş alanı elden geldiğince temizleyerek höyüğün alt tabakalarına ait çanak çömlekleri elde etmek ve ileriye dönük olarak bu alanı kazılacak hale getirmektir. Bu temizlik sırasında kırılmış silindirik bir mühür bulundu (E1/KT1000, açıklaması aşağıda) E Alanı'ndaki bir başka ilginç buluntu ise çok sayıdaki Obeid çanak çömleğiydi. Bu seviye düzlenerek gelecek kazı mevsimine bırakıldı.

F Alanı

Höyüğün doğusunda, Dicle Nehri'nden yaklaşık 20-30 m yükseklikteki bir terasın üzerindedir. Bu teras, kuzeyden batı-doğu yönünde uzanan bir ark ile sınırlanmaktadır. Doğuda Dicle'ye doğru dik bir eğim, batıda ise Kenan Tepe'nin esas yükseltisi vardır. Yerleşmenin buraya kadar uzandığını nehre doğru inen yamaçtaki yoğun buluntu ve akmış mimari ile karşılaştığımız zaman anladık. Yamacın kenarında birbirinden yaklaşık 5 m aralıklarla üç tane 5 x 5 m'lik açma açıldı. Yüzeyden 6 m indiğimiz halde, en alt tabakalara ulaşamayacağımızı anladığımız zaman, yamaç tarafında iki tane kesit oluşturarak ana toprağa kadar tabakalanmayı anlamaya karar verdik. Dört açma ve iki kesit bize F Alanı'ndaki kalıntılarla ilgili iyi profil vermiştir. F 1 açmasında çok sayıda mezar tarafından tahrip edilmiş iki çakıltaşı yüzey, F 2 açmasında ise iki çakıltaşı

yüzeyin üzerinde yoğun çanak parçası ve hayvan kemiği, ayrıca yüzeyin hemen altında bir fırın bulundu. F 3 açmasında, bir köşede açtığımız derin sondajın içindeki, yüzeyden 4 m aşağıda, çevresi tuğla döşeli bir çukur dışında hiçbir şey bulunamamıştır. F 4 açmasındaki çevresi tuğla döşeli çukur yüzeyden 4 m aşağıda ve F 1 açmasındaki çakıtaşı yüzeyler ile aşağıdaki tabakaların ilişkisini veren bir kesit oluşturmaktadır. F 5 açmasında da yüzeyden 4 m derinlikte başlayan derin bir çukur ortaya çıkarıldı. Ayrıca anatoprağın içine açılmış, prehistorik dönemlere ait bir mezar olduğunu düşündüğümüz çukur da yüzeyden 5.5 m derinde karşımıza çıktı.

Bu alanın çanak parçaları üzerindeki çalışmanın da 2001 yılında yapılması planlanmaktadır. F 1, F 2 ve F 3 açmalarının çanak çömleği ile ilgili ilk izlenimimiz malzemenin Hellenistik sonrası bir dönem ile Erken İslam dönemlerine ait olduğu şeklindedir. Buna karşılık F 4 ve F 5 açmalarındaki malzeme, KT4027 kap ve L5000 mezarı dahil, prehistorik dönemlere aittir. Bu tabakalar, çok küçük alanlarda bulunmaları nedeniyle elimizdeki çanak parçaları çok azdır. Gelecek yıl kronolojiyi kesinleştirmeyi ve bu alandaki kalıntılar ile ilgili daha fazla bilgi edinmeyi planlıyoruz. Bu nedenlerden ötürü bu yazıda sadece F 4 ve F 5 açmaları ile ilgili ayrıntıya girip diğerlerini gelecek yılın raporuna bırakacağız.

F 4 açması, höyüğün Dicle Nehri tarafından yenen dik yamacında yer almaktadır. Bu alanda bütün yamaç gevşek toprak ile kaplıdır, yüzeyde bol miktarda kültürel dolgu kalıntısı mevcuttur; hatta bir çok yerde mimari bile gözükmemektedir. F Alanının tabakalanma sıradüzenini anlamak için F 4 açması adı verilen 3.35 m genişliğinde bir kesit oluşturuldu. Yamaçtan içeri doğru gerileyerek sağlam tabakalara ulaşmaya kadar karışık dolgular sıyrıldı ve böylece sağlam bir kesit ve 3.35 x 3 m boyutlarında bir açma elde edildi. Bu işlemden sonraki kazı çalışmalarında sıkıştırılmış, üzerinde tüme yakın bir kap (KT4027) olan toprak bir yüzey ve bir kül tabakasına rastlandı. Bulunan emziği eksik kabin, yerel Uruk taklidi “düşük emzikli kap” olduğunu düşünüyoruz. Hemen bu tabakanın altında içi kül dolu, bir fırın veya siloya (L4009) ait bir duvar ortaya çıkarıldı. Duvarın tümü açma içinde olmamasına karşın, çapının en az 1.50 m olduğunu düşünüyoruz. Bu öge, tek sıra yan yana dizilmiş 10 veya 11 turuncu renkli tuğladan yapılmıştır. Bu yıl fırının tabanına ulaşamadık, ama içinde 30-40 cm kalınlığında bir kül tabakası kaldırıldı. Külün içinden büyük bir çakmaktaşı bıçak, bir sürü ağırşak ve bir taş boncuk çıktı. Bunların yanısıra bol miktarda yongalanmış kemik parçası da bulunmaktadır. Kemiklerin yaklaşık %25'i yanmıştır. Bu oran bütün yerleşmede karşımıza çıkan yanmış kemik sayısının üç katıdır. Yanığın karakteri, pişirme amaçlı olmaktan çok artıkların yakılmış olduğu izlenimi vermektedir. Fırın veya silonun (L4009) içindeki bu kemik ve diğer buluntuları ikincil olarak, yani çöp olarak atılıp yakılmış olduklarını sanıyoruz.

F 4 açmasının oluşturduğu kesit alanının tabakalanması ile ilgili iyi bilgiler vermektedir. Kesitten anladığımız kadarıyla bu alandaki dolgular tahminimizden çok daha kalındır. Ana toprağa ulaşabiliriz düşüncesiyle yamacın aşağısında, F 4 açmasının doğusunda,

bir kesit daha oluşturduk. F 5 açması, 2.3 m genişliğinde ve 2.80 m derinliğindedir. Bu alanda da F 4'e benzer şekilde çalışarak, tabaka ayırımını tabakalanma sıradüzenine bağlı olarak gerçekleştirdik. F 5 açmasında yüzeyden 5.50 m'den daha derinde anatoprağa ulaşıldı. Anatoprak, sert yoğun kırmızı kalker veya içinde kireç parçaları olan killi bir topraktır. Kesitin doğu kenarında, yüzeyi oldukça aşınmış alanda , yarı hocker pozisyonda yetişkin bir erkek iskeleti bulundu (Şekil 7). İskelet yan yatırılmış, kafatası güneydoğuda, yüz kuzeydoğuya dönüktür. Kafatasının kenarında yuvarlak bir boncuk bulundu. Ölü, çevresindeki kilde oldukça belirgin olarak görülen, saz ya da iplikten örülmüş bir tür hasırın üzerine yatırılmıştır. Mezarın, yüzeyden 5.50 m'den daha derinde, ana toprağın içine açılmış olması oldukça eski dönemlere ait olabileceğini düşündürmektedir.

Mühür ve Heykelcikler

Ağırlıklar, bazalt sürtmetaş aletler, el taşları ve pişmiş toprak kapların yanısıra Kenan Tepe'de 2000 yılı kazılarında küçük buluntu kategorisine girebilecek beş tane eser ele geçti.

Silindirik Mühürler

D2/KT2020 (Şekil 8A)

D Alanı'nda, Açma 2'de koyu gri-siyah renkli silindir bir mühür (KT2020), morumsu kalıbı ile üstteki karışık dolguların içinde bulundu. Çapı 23 - 13 mm arasında değişen bu mühür yaklaşık 15 gr ağırlığındadır ve 5 mm çapında, uzunlamasına açılmış bir deliği vardır. Hematite olduğunu sandığımız taş oldukça iyi açılmıştır ve taşın dokusunun içindeki metal kırıntıları, parlak bir görünüş vermektedir. Baş tarafında bir tepeliği ya da tutacak bir yeri olduğuna dair hiç iz yoktur. Delikli yüzeylere herhangi bir bezeme yapılmamıştır.

Mühürün yüzeyindeki kazı bezeme, iki döğüş sahnesini betimlemektedir: ayakta çıplak ve sakallı bir kahraman (protogonist) ve bir arslan (antogonist) profilden betimlenmiştir ve ortada standart ay motifi vardır. Aşağıdaki açıklamada mühür sağdan sola yorumlanacaktır.

Birinci döğüş sahnesindeki çıplak kahraman, kısa kesilmiş kıvrıkcık saçlı, kısa sakallı, alından bantlı sivri başlıklıdır. Kahramanın arkasında görülen kanat şekli, büyük olasılıkla mührü yapan kişinin hatası sonucu olmuştur. Kahraman, kırılmış yelesi, azı dişleri meydanda, pençeleri dışarı çıkmış bir aslanla güreşmektedir. Aslan, uzun gövdesine oranla kısa arka ayakları üzerinde durmaktadır ve tırnakları dışarıda, gevşek duran bir bacağı ile betimlenmiştir. Aslanın kuyruğu yay şeklinde kıvrılmış ve bu kıvrım aynı zamanda arkasında duran ikinci aslanın kuyruğunu da oluşturmaktadır. İkinci aslan da arka ayakları üzerinde ve öndeki aslanla oranla vücut oranları düzgün betimlenmiştir.

İkinci aslanın yelesi daha gür ve ön tırnakları belirgindir. Burada çarpıcı olan aşağıya doğru uzatılmış bacakların normal olarak beş tane pençe ile bitirilmesi gerekirken yedi tane pençe çizilmiş olmasıdır. İkinci aslan, üç bantlı sivri külahlı, sakalı göğsünün altına kadar inen ikinci bir tanrı ile güreşmektedir. Külahın altından saçları gözükmemektedir, ancak kalçasının üzerinde üç bantlı bir kuşak vardır. Tanrının arkasında tepesinde hilal bulunan bir direk bulunmaktadır¹.

Üzerindeki ayrıntılar ilk bakışta mühürün Akad Dönemi'ne ait olduğuna işaret etmekle birlikte, incelendiğinde daha geç bir döneme ait olduğu anlaşılmaktadır. Klasik Akad döğüş sahnelerinde, özellikle döğüşen bir çift betimlenmiştir. Her ne kadar Geç Akad ve III. Ur Dönemi'nde döğüş sahnelerinde genellikle üç rakip betimlense de örneğin iki kahraman bir hasıma karşı (Collon 1987:32, 35; Collon 1986:87; Legrain 1951: Pl. 15), benzeri betimlere III. Ur Dönemi'nde de rastlanmaktadır (Legrain 1951: Pl. 14, Fig. 178, 181-184). Kenan Tepe mühüründe olduğu gibi Akad mühürlerinde de tanrılar genellikle profilden gösterilmemektedir (Collon 1986: 88). Geç Akad veya III. Ur Dönemi'nde ise profilden betimleme daha yaygındır. Ayrıca Eski Babil Dönemi'ne, yak. İ.Ö 2000-1500'lere kadar, mühürlerde hematit kullanılmamakla birlikte (Collon 1987: 102), kullanımı Akad ve III. Ur Dönemi'ne kadar inmektedir² (Gorelick - Gwinnett 1990: 53; ayrıca bk. çizelge şekil 2, s.46). İlginç olan bir diğer nokta, gündelik kullanılan düz kenarlı mühürlerin, Akad ve III. Ur Dönemi'nin lüks, genellikle dış veya iç bükey mühürlerle eş zamanlı olmasıdır (bkz.Collon 1987: 101). Bu da Kenan Tepe mühürünün tarihini ve statüsünü saptama konusunda karışıklığa

1 Bu sahnenin bulunduğu başka benzer bir mühür şimdiye kadar bulunmadı, ancak üzerindeki öğelerin benzerlerine rastlanan bazı mühürler var.

Aslanın benzerleri: (Buchanan 1981:413) Erken Akad, 32 x22 mm, dışbükey, zeytuni serpantin. (Porada 1948: Pl. XXI, Fig.134) Akad (Legrain 1951, Pl XIV, Fig. 182) Ur III, 22 x 14 mm lapis, sargon Dönemi Mezarı 149.(Porada 1948: Pl. LIII, Fig. 364) Eski Babil hematite, 20 x 11 mm, kahramanın vücudu da Kenan Tepe mühürüne benziyor. Tanrının benzerleri: Kenan Tepe'nin aksine (Buchanan 1981:422) Erken Akad, gövde benziyor, ama daha adeleli ve etek giymiş. (Buchanan 1981:432) Akad, çıplak, kemerli, profilden, saçlar arkada, sakal üç dikey kuşaklar şeklinde ve omuzlar ters üçgen (tanrıyı simgeliyor), (Legrain 1951: Pl. 14, Fig. 184) Ur III, Yeşimtaş, 31 x 16 mm; çıplak, kemerli, sakallı, profilden betimlenmiş.

Hilalin benzerleri: (Buchanan 1981:338) Erken Sülale III., sahne ikiye bölünmüş, birinde döğüş sahnesi, diğerinde ise standart hilal bulunan, gücü simgeleyen oturan bir kadın resmedilmiş. Hilal standart olarak gücü yansıtan sahnelerin bir öğesidir, özellikle döğüş sahnesini değil. (Al-Gailani Werr 1988:draw, Pl. I.13; Ph. Fig. 69m) Tell Harmal'ın Eski Babil dönemi mühürlerinde, hilal karşılaşma sahnelerinde kullanılmıştır (Porada 1948: lev. LXVIII, Fig. 493). Eski Babil, hematite, 21.5 x 10 mm.; hilal kadının ilahi gücü ile birlikte simgelenmiş.

Genel olarak düzenleme ve üslup: (Buchanan 1981: 509) Akad sonrası iki çift rakibin karşılaşma sahnesi. Kenan Tepe mühürleri bu sahnenin daha şıklaştırılmış çeşitlemesi. Çift rakiplerin karşılaşma sahnesi gerek Akad, gerek Erken Akad, gerekse Ur III mühürleri üzerinde görülmekte. (Legrain, 1951: 14, 178) Ur III, steatit, 24 x 13 mm, döğüşen basitleştirilmiş vücut çizgileri, kahraman profilden. (Buchanan 1981:894 ve 895) iki tane Eski Babil mühürü, hematite, bezemeli hilal. (Porada 1948: CLIV 1010) Mitanni; Eski Babil öğelerini taşıyan oldukça ayrıntılı bir betimleme, hematite, 19.5 x 9 mm. iki aslan stilize olarak iki çıplak kahraman ile dövüşüyor tıpkı Kenan Tepe mühüründeki gibi. Ayrıca bkz. şekil 1022-1025. (Porada 1948: lev.CLIV şekil 1011) Mitanni; Eski Babil öğelerinin kullanıldığı benzer üslup, hematite 22 x 11 mm. standart hilal ile bir tapınma sahnesi. (Porada 1948: CX, CXI) Babil ve Asur'un geç kesim üslubu Kenan Tepe mühüründeki gövdelerin biçimlendirilme üslubu ile benzeşiyor.

2 Örneğin, bkz. Ravn 1960: no.30; hematit, 22x12 mm, Geç Sümer, boynuzlu külahlı tanrıçaya tapınma sahnesi. (Pittman 1987: şekil 23) hematit, 28x17 mm tapınma sahnesi III. Ur Dönemi'ne ait yazı ile. (Moortgart 1988: Şekil 253) "Eisenstein", 24x14 mm tapınma sahnesi III. Ur Dönemi'ne ait yazı ile.

neden olmaktadır. Her ne kadar klasik Eski Babil mühürlerinde kahramanlar, çoğunlukla oldukça ayrıntılı adeleli olarak betimlenmişse de, özellikle Akad'da eski, daha erken usluplara dönüş görülmektedir. Bu durumda Kenan Tepe mühürü Akad Dönemi'nden daha geç olmalıdır. Kısaca, Kenan Tepe mühüründeki bezeklerin aşırı stilize olması, biçimi ve hammaddesi ve daha geç dönemlere ait benzerleri, bu mühürün Geç Akad veya III. Ur Dönemi'ne ait olabileceğine işaret etmektedir.

B1/KT1137 (Şekil 8B)

B Alanı'nda, Açma 1'de L1026'da, açık gri renkli (10YR 7/2) silindirik mühür, KT1137 olarak envanterlendi. 14 mm uzunluğunda, 17 mm çapında, 10 gr'dan biraz daha az olan mühürün iki dar yüzeyi kenarlarından beceriksizce delinmiştir. Deliğin hiç biri tam ortaya gelmemiştir. Deliklerden biri doldurulmuş, bu da mühürün ateşe tutularak tekrar delinmesini sağlamıştır.

Delik bitimlerinde herhangi bir bezeme yoktur. Mühürün³ yüzeyi üç bant şeklinde kazıma zigzag bezemelidir. Mühür pişmiş topraktır, üzerine astar, boya ve açkı gibi herhangi bir işlem yapılmamıştır. Üzerindeki yeni kırktan, bitkisel katkı iyi bir kil kullanılmış olduğu ve özünün biraz daha koyu gri olduğu anlaşılmaktadır.

Zig-zag bezeme özensiz yapılmıştır. Yatay çizgiler arasındaki boşluklar birbirini tekrar etmektedir. Kazıma, ca. 1 mm genişliğindeki bir alet ile yapılmış, ve her darbeden sonra alet kaldırılmıştır. Her kazıma darbesi 1 mm genişliğinde, üçgenin uçları arasındaki mesafe ise ca. 4-5 mm genişliğindedir.

Mühür açmanın kuzeybatı köşesinde sert bir toprağın içine açılmış yumuşak koyu renk küllü bir çukurdan bulundu. Çukurun üzeri, çanak çömleğe göre -tam benzerleri henüz belirlenmemiş olmakla birlikte- Demir Çağ öncesi bir dolgu ile örtülmüştür.

E1/KT1000 (Şekil 8C)

E Alanında Açma 1, tabaka 1'de, yüzey toprağının içinde bulunan pişmiş toprak silindirik mühür KT1000 olarak numaralandı. Bu mühür tahrip olmuştur; uzun kenarı boyunca çatlamış, bir ucu kırık ve diğer ucundan bir kaç parça kopmuştur. Dış büyük mühür 24 mm uzunluğunda, sağlam ucu 20.5 mm, kırık ucu 18 mm ortada ise 18.3 mm çapındadır. Mühür özenli bir biçime sahip değildir. Uzun eksen boyunca açılmış delik bir uçta 2.4 mm, diğer uçta 3.5 mm çapındadır. Kırık ucundan kum veya taşçık katkı

3 Benzerleri (Teissier 1984:50), Jemdet-Nasr (yak. 3100-2900) serpantin silindirik mühür, 33 x15 mm; (Teissier 1984:310) Suriye (yak.3100-2900) üzerinde yatay kuşaklar olan mermer silindirik mühür, 18x11mm; (Porada 1970:lev. XII, şekil 128, 139, 140, 144 ve 145) Elam (2. binin ortaları), fayans, boyutları 29x7.5 mm ile 40.3x9.5 mm arasında değişmekte. Bunlar, Susa yakınlarındaki Çoga Zambil'deki iki şapelde saklanan adak eşyaları olarak yorumlanmakta.; (Amiet 1972:2096, 2097, 2099, 2104 ve 2106) Orta Elam (2054-2120 BCE), fayans, boyutları 19 x 9 mm ile 32 x 10 mm arasında değişmekte; (Amiet 1972:861 ve 856) Proto-Elam, fayans 15x11 mm ve 15x13 mm; (Amiet 1972:1248) Proto-Elam, steatite, 18x11mm. Amiet'in yayınladığı bütün buluntular Susa'dandır.

kilden yapıldığını ve içindeki boşluklardan bazı katkıların yandığını düşünüyoruz. Yeni kırık ucunda öz koyu gri (Munsell 7.5YR 4/1), daha sağlam ucunda ise açık kahverengidir (Munsell 7.5YR 6/4).

Yüzeyde herhangi boya, astar veya açkı gibi bir işlem olmamakla birlikte düzensiz bitki izleri görülmektedir. Bu basit biçimli mühürün üzerinde dört tane stilize yüz vardır. Badem gözlü, yay kaşlı ve küçük damlacık biçimli burunlu bu yüzler, saçları betimlediğini düşündüğümüz düzensiz eğri çizgiler ile çevrilidir. Bu betimleme işlemi ya tırnak ya da sivri bir nesne ile yapılmıştır. Her ne kadar izler organik veya hayvan biçimliyse de herhangi belirgin bir şeyi betimlemiyor da olabilirler.

Tam benzerlerine şimdiye kadar rastlanılmadı. Mühürde eğer soyut bir yüz betimlenmişse, benzerlerine ancak Gılgamış destanında sözü edilen dev Umbaba (Huwawa)'nın betimlendiği takı ve mühürlerde rastlanılmaktadır⁴.

Heykelcikler

C1/KT1238 (Şekil 9A)

C alanı Açma 1'deki L1038 toplama biriminden, KT1238 olarak numaralandırdığımız taş bir hayvan heykelciği bulundu. Yaklaşık 30 gr ağırlığında, burundan kuyruk ucuna kadar 58 mm uzunluğundadır. Mat içinde çok küçük metalik zerrecikler olan, olasılıkla bazalt olmayan, kurşuni bir taştan yapılmıştır. Heykelcik üzerinde herhangi bir boya, baskı, kakma veya benzeri bir bezeme yoktur

Stilize hayvan heykelciği hareketsiz ayakta, yüz ileriye dönük olarak betimlenmiştir. Yüzden bakıldığında, heykelciğin sol tarafına doğru hafif eğik durumdadır. Gözler belirtilmemiş, ancak baş vücudun diğer bölümlerine oranla daha büyük yapılmıştır. Başda (kulak ve boynuzlardan itibaren 19 mm, çene 12.5 mm, burnun ucundan başın tepe noktasına kadar 23 mm) aşağı eğik bir boynuz veya kulak heykelciğin sağ tarafındadır. Bacaklar, adım atıyormuş gibi açılı değil, düzgün ve gövdeden aşağıya düz olarak inmektedir. Karnı 16.5 x 18 mm'dir. Stilize boynuzlara bakarak heykelciğin bir koçu betimlediğini söyleyebiliriz.

Heykelcik kısmen bozulmuştur. Sol boynuz veya kulak kırıktır ve kuyruğun ucu kopmuştur. Bacağın gövde ile birleştiği yerden itibaren üç bacak kopmuş (bacakların çapı altta 9 mm); sol bacak sağlamdır, sadece en ucunda küçük bir kırık vardır. Karnın

4 Bu örnekler (Leick 1991: 11) Ur'dan Eski Babil terrakota masklar (British Museum); (Leick 1991: 37) Yeni Assur, yak. 750-650, silindirik mühür Gılgamış ve Enkidu tarafından öldürülen Umbaba'yı göstermekte (British Museum); (Black ve Green 1992:85) Isin-Larsa veya Eski Babil pişmiş toprak kabartma plaka, 105 mm yüksekliğinde (Louvre); (Kovacks 1989:3) Yeni Assur silindirik mühür Gılgamış ve Enkidu tarafından öldürülen Umbaba'yı göstermekte; (Kovacks 1989:4) Mitanni (yak. 1500-1400) silindirik mühür, bir bölümünde Gılgamış'ın Umbaba'yı öldürmesi resmedilmiş (British Museum 89569); (Porada 1948:lev. CI, şekil 686) Yeni Asur mührü üzerinde Gılgamış ve Enkidu'nun Umbaba ile dövüşmesi resmedilmiş. Umbaba imajı bir çeşit tılsım gibi, belki de Kenan Tepe mührü üzerinde kullanıma gerekçesini açıklamaktadır.

altındaki çukurcuk ya izi taşın kendisindedir veya süsleme amaçlı bir bant yerleştirmek amacıyla yapılmıştır.

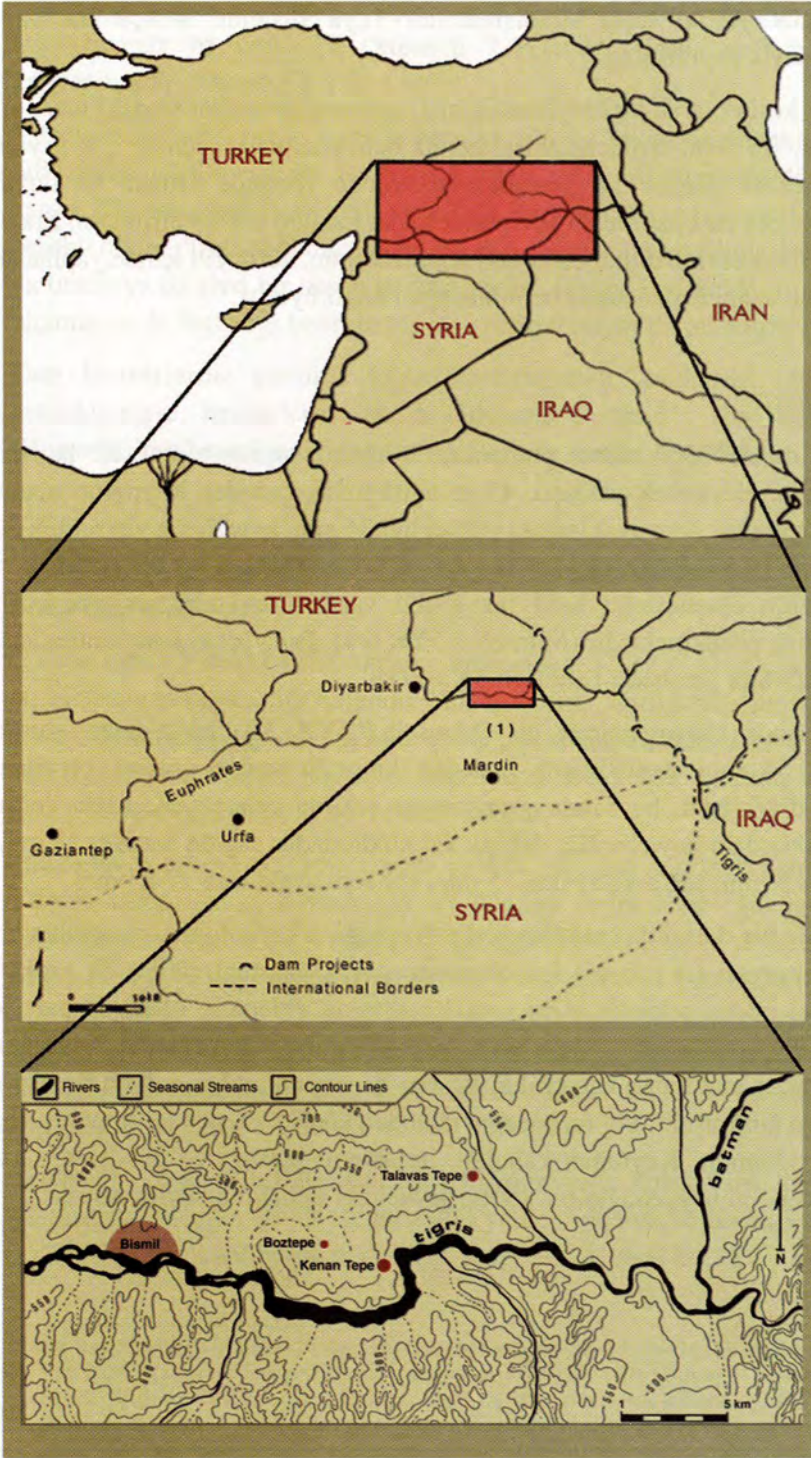
Heykelcik henüz kesin olarak tarihleyemediğimiz, açmanın kuzeybatısındaki olası bir yüzeyde bulundu. Bu alan, tarihlendirmesi henüz belirlenemeyen, içinde çok sayıda hayvan kemiği, çanak parçası ve güneybatı-kuzeydoğu yönünde uzanan bir duvar kalıntısının bulunduğu bir çukurun alt seviyesine kadar kazıldı. L1038 biriminin, Erken Demir Çağ veya daha eski olabilir; kesin tarihlendirmesinin, 2001 yılı içinde yapılacak olan çanak çömlek analizi sonucunda belli olacağını öngörüyoruz.

C2/KT2306 (Şekil 9B)

C alanı Açma 2'de, KT2306 olarak numaralandırdığımız pişmiş toprak bir hayvan heykelciği bulundu. Heykelcik yaklaşık 45 gr ağırlığında, çeneden kuyruğun ucuna kadarki uzunluğu 68 mm, arka ayaklardaki yüksekliği 34 mm, omuzlarda yüksekliği 32 mm, karın çapı ise 19.5 mm'dir. Heykelcik kum ve bitkisel katkıyla iyi bir kilden, sert pişirilmiş, pişmenin oluşturduğu hafif bir griliği vardır. Yeni kırktan açık kızıl-devetüyü renkli özü gözükmektedir (Munsell 2.5YR 6/4). Dış yüzeyi arka tarafta açık yeşilimsi-gri, ön tarafta pembe (Munsell 5YR 7/3).

Heykelciğin üzerinde kahverengimsi gri (Munsell 7.5YR 3/1) boya izleri vardır. İzlerden biri 10.55 mm genişliğinde çeneden kuyruğu kadar uzanan bir bant şeklindedir. Bir diğer bant, bu banda verevine bir şekilde gelerek bacaklara doğru inmektedir. Bacaklardaki boya bantlar değişik kalınlıklardadır: sağ ön bacakta 13 mm, sol ön bacakta 18.5 mm, sağ arka ayakta 15 mm, sol arka ayakta ise 17.25 mm.

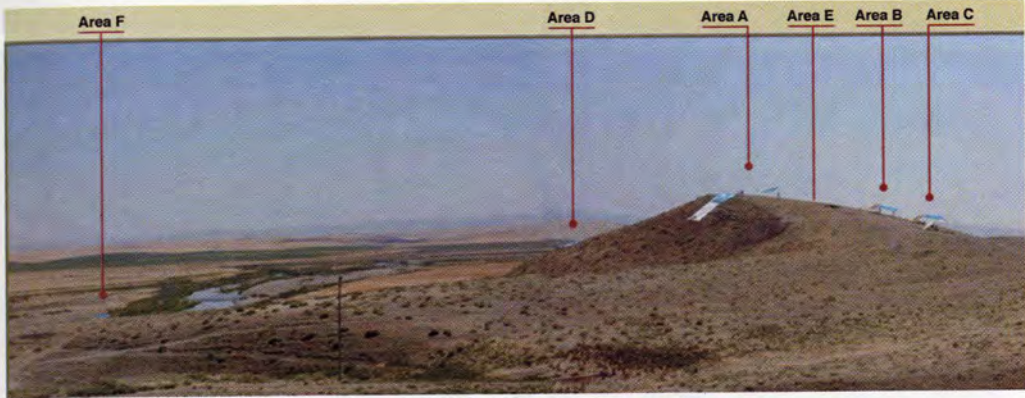
Hayvan hareketsiz bir durumda betimlenmiştir. Kuyruğu arkaya doğru uzanmaktadır; böylelikle sırt omurgası ile düz bir hat oluşturmuştur. Göğüsteki çıkıntı ön ayaklar arasındaki tüyleri göstermektedir. Arka ayaklar arasına eklenmiş olan kil parçası erkeklik organı, tüy yumağı veya hayvanın uzun tüylerini betimlemektedir. Kuyruğun kalınlığı bitiminde 21 mm'dir ve ucu kırılmıştır. Baş çenenin altından, sağ ön bacak ve arka bacağın yarısı kırılmıştır. Sol ön bacağın ucundan küçük parçacıklar kopmuş, sağ arka bacak ise sağlamdır. Kuyruğun kalınlığı, bacakların kısalığı ve gövdenin narin duruşuna dayanarak bu heykelciğin bir köpek heykelciği olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 1 Kenan Tepe'nin yerini gösteren harita

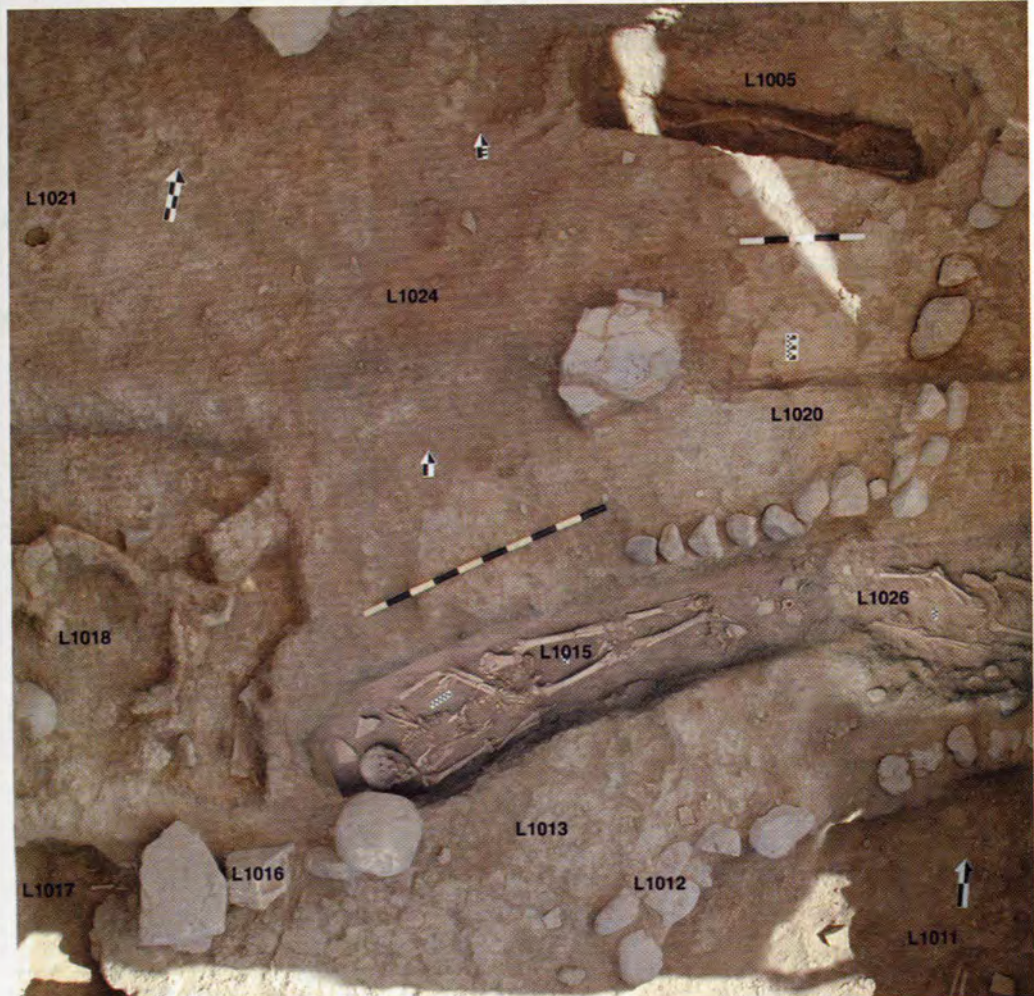
Figure 1 Map showing the location of Kenan Tepe

Kenan Tepe 2000 Yılı Çalışmaları Raporu
A Preliminary Report from the Year 2000 Excavations at Kenan Tepe

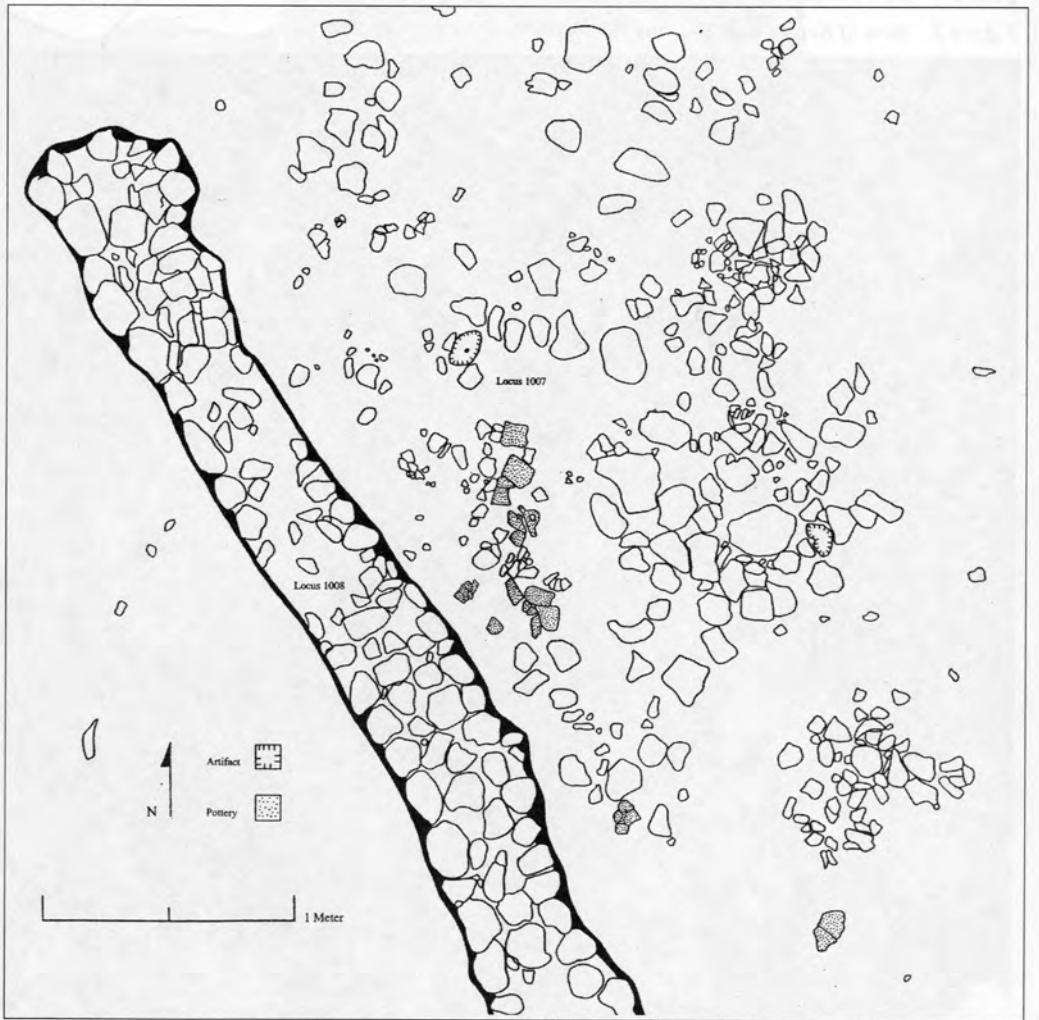
Şekil 2 Kazı alanları

Figure 2 View of Kenan Tepe showing the location of excavation areas

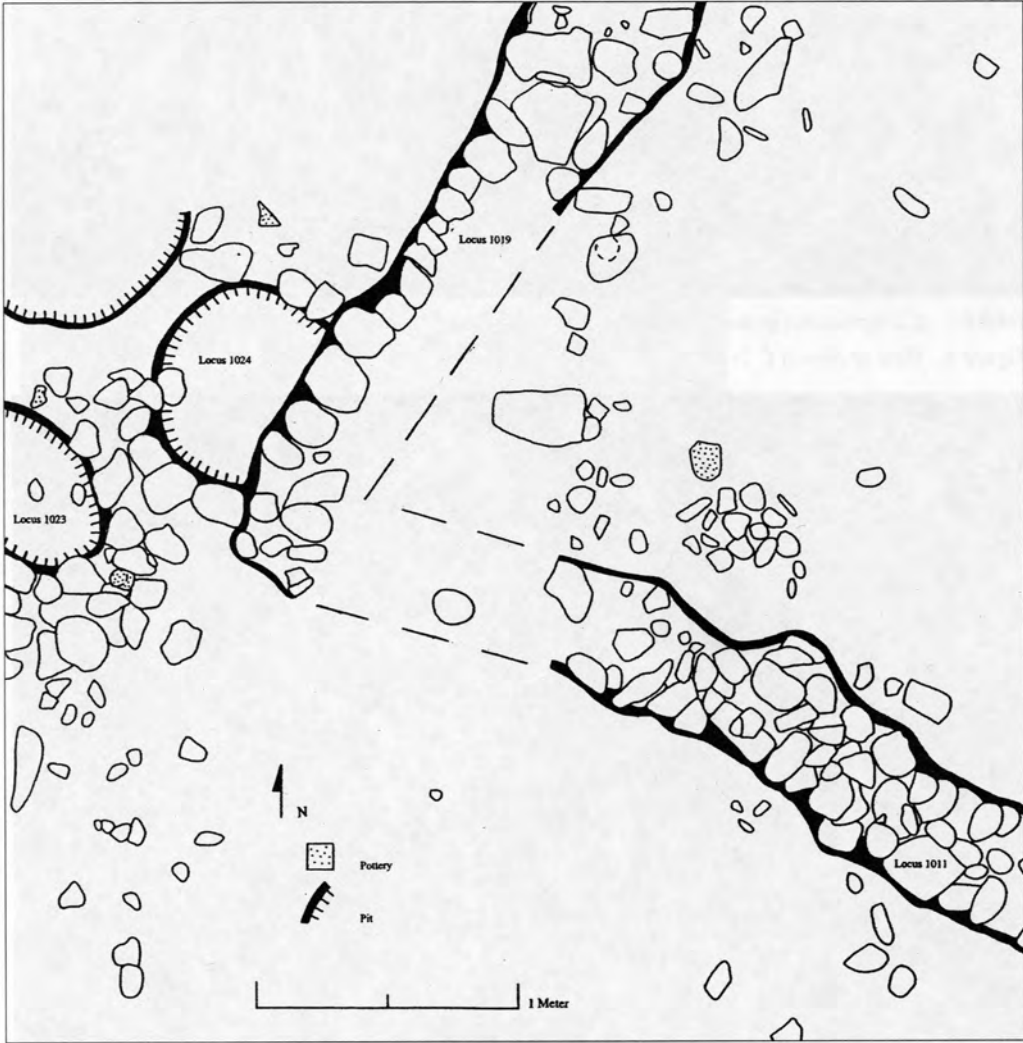
Şekil 3 A 1 açmasının genel görünüşü

Figure 3 Overview of Trench A 1

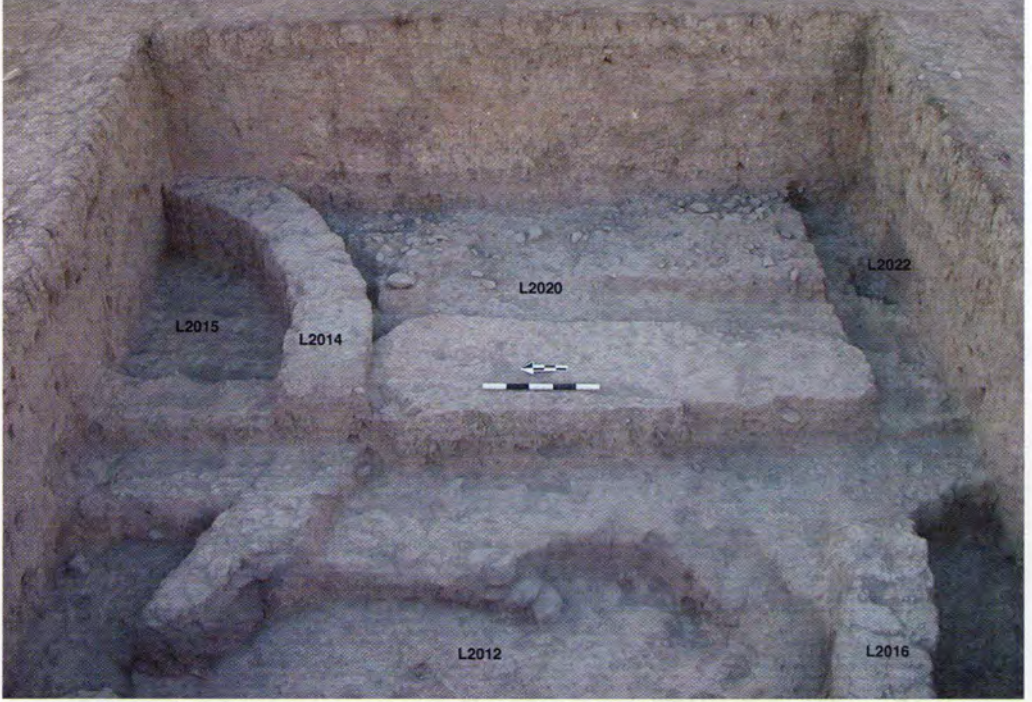

Şekil 4 B 1 açmasının planı

Figure 4 Plan of Trench B 1

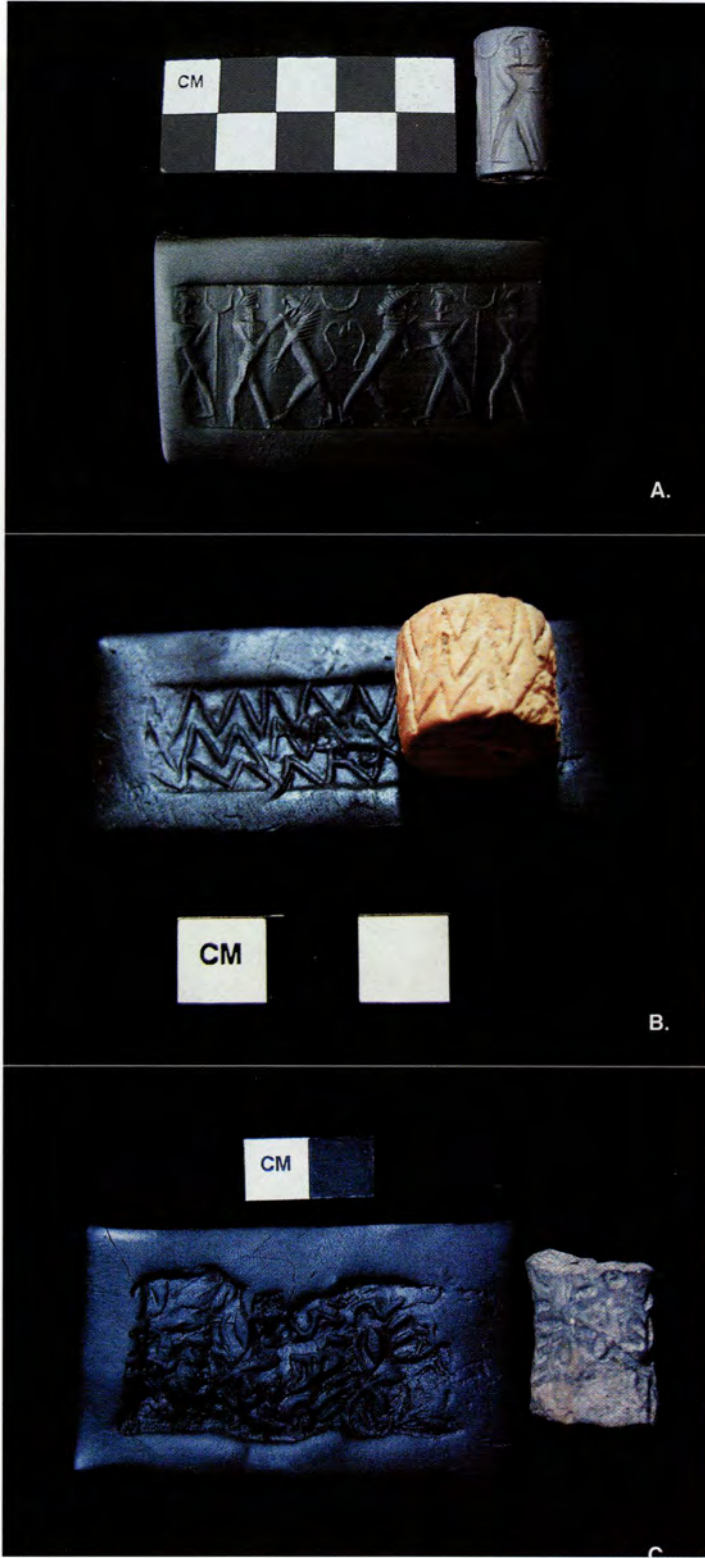
Şekil 5 C 1 açmasının planı
Figure 5 Plan of Trench C 1

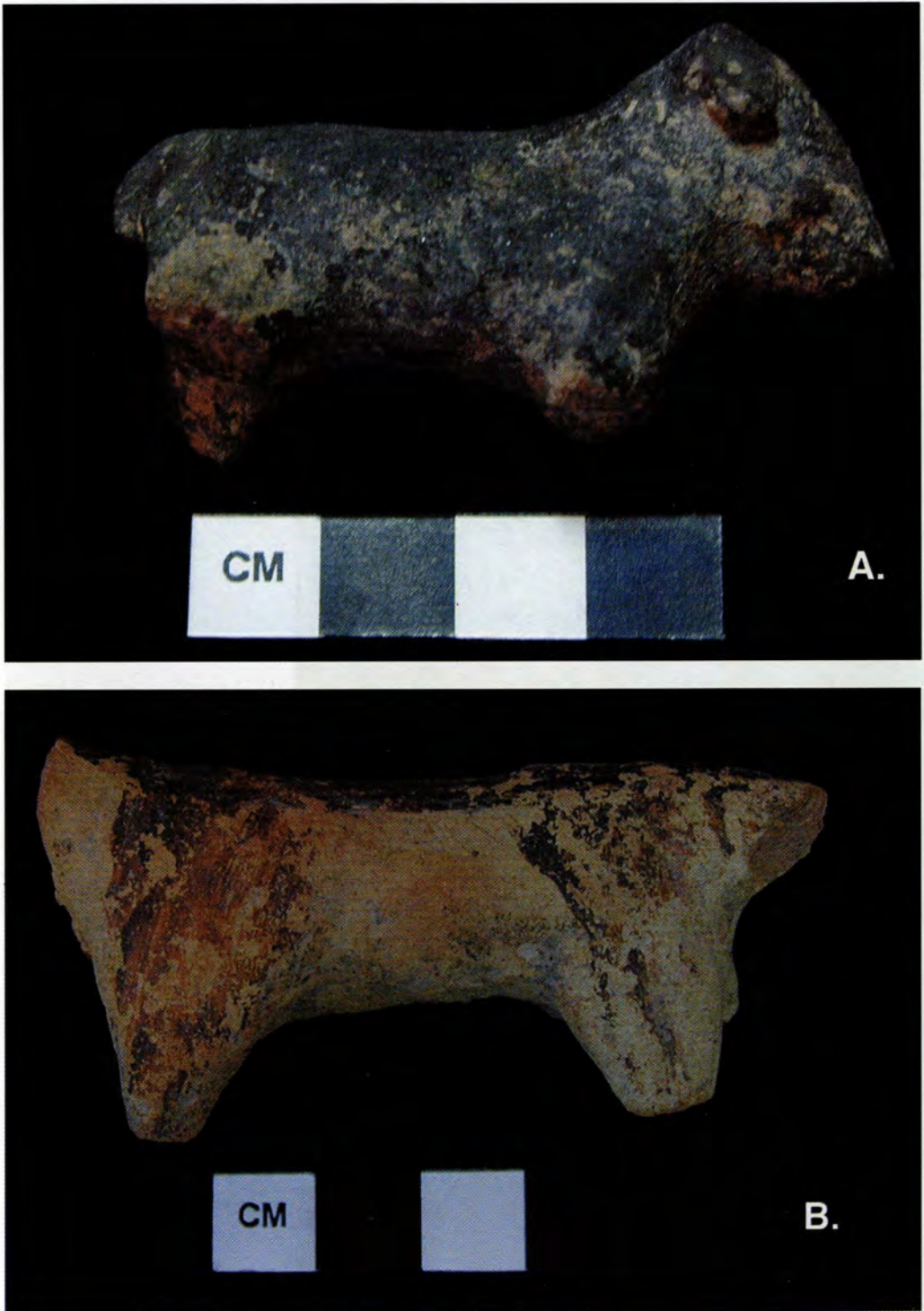
Şekil 6 C 2 açmasının genel görünüşü
Figure 6 View of Trench C 2

Şekil 7 C 2 açmasının genel görünüşü
Figure 7 View of Trench C 2

Şekil 8 A. Silindir Mühür
D2/KT2020
B. Silindir Mühür
B1/KT1137
C. Silindir Mühür
E1/KT1000
Figure 8 A. Cylinder Seal
D2/KT2020
B. Cylinder Seal
B1/KT1137
C. Cylinder Seal
E1/KT1000

Şekil 9 A. Heykelcik C1/KT1238, B. Heykelcik C2/KT2306

Figure 9 A. figurine C1/KT1238 and B. figurine C2/KT2306

**THE UPPER TIGRIS
ARCHAEOLOGICAL RESEARCH PROJECT (UTARP)
A PRELIMINARY REPORT FROM THE YEAR 2000
EXCAVATIONS AT KENAN TEPE**

**Bradley J. Parker, Andrew Creekmore
Eleanor Moseman ve Randy Sasaki***

The purpose of this report is to briefly summarize the Upper Tigris Archaeological Research Project's first season of excavation at Kenan Tepe in Diyarbakır Province, Southeastern Turkey. The goal of our first season was to define the chronology of the site and precisely determine the nature and locational focus of settlement at Kenan Tepe during each period it was occupied. Our intention is to refine, adjust our research questions and working hypothesis, and devise a strategy for addressing those refined research goals through further excavation over the next five to seven years.

Kenan Tepe is located about 15 km east of the modern town of Bismil just off Diyarbakır - Batman highway in Southeastern Turkey (Figure 1). It stands on a limestone outcropping, commanding a beautiful view of Tigris River as it winds its way through a broad valley known as Upper Tigris River Valley. Archaeological investigation at Kenan Tepe began in earnest in the middle of July 2000 and continued until the end of August 2000. During the course of the season we opened ten 5 x 5 m trenches, began what will be a 2 x 25 m step trench, dug large parts of three soundings and cleared two sections in six areas of the site (Areas A through F, Figure 2).

* Archaeological field work is, by definition, a collective effort and we owe a great debt to many individuals and institutions for helping to make UTARP's 2000 field season a success. The field work was funded by generous grants from the National Geographic Society, American Philosophical Society, American Research Institute in Turkey and University of Utah. This is the second UTARP report dedicated to Susannah Topham. Susannah was not only a dear friend and valuable member of the UTARP team, but was also instrumental in helping us secure funding for 2000 field season. She will be sorely missed. In the field, our team was made up of the authors plus Elvan Baştürk, Brian Bingham, Chiara Cavallo, Peter Cobb, Debbie Dilley, Charles Easton, Phil Jones, David Lunt, Drew McGaraghan, Jacob Pawlowicz, Michaëlle Stikich, and Dawnell Sommerville. We would like specially thank Diyarbakır Museum Director, Necdet İnal and Head of METU - TAÇDAM, Prof. Dr. Numan Tuna for their assistance to us in Turkey. Debbie Dilley, Drew McGaraghan and Kathryn Smith aided us in the production of the figures in this report. Peter Cobb created the database used in the analysis presented here.

Area A

Area A, which contains trenches A 1 and A 2, is located on the top of Kenan Tepe's high mound. The mound has steep slopes to the east and south, but to the west it slopes gradually to areas B and C (Figure 2). Several depressions on the surface of the mound made us suspect that there were burials in this area and indeed, over the course of the season we uncovered parts of nine burials in a single 5 x 5 m unit (trench A 1). Since these burials all appeared in a 5 x 5 m excavation unit we assume that the top part of the main mound at Kenan Tepe contains at least 30 and possibly many more burials. In addition to this, trench A 1 yielded a mudbrick pavement or wall, two or three stone burial markers, several pits and two ovens.

After removing ca. 40 cm of soil, we discovered several features *in situ*. The most impressive was a mudbrick surface or wall about 1.5 m in width that ran across the trench from southwest to northeast (L1013 and L1020, Figure 3). Although we did not excavate this feature in the 2000 season and thus its exact function is still unknown, it may be part of a Hellenistic fortification system of the outside walls of which were discovered in trench A 2 (see below). Other features associated with this structure include two semicircular rows of stones (including L1012) marking the location of two burials, a pit containing human bones (L1005) and two burials cutting directly into the above mentioned mudbrick pavement or wall (L1015 and L1026). Other features that were not associated with the mudbrick feature include two ovens surrounded by layers of dark ashy soil and bones (L1018 and L1024) and a possible child burial beneath a mudbrick structure (L1021).

In the center of the unit, we carefully excavated an extended burial of an adult male (L1015) cut into the mudbrick structure (L1013 and L1020) about 1 m below the ground surface. The burial was oriented with its head to the west. The individual was lying on his back with his right arm extended at his side, his left arm folded across his abdomen, and his head turned to face south. Evidence for extensive rodent gnawing of both tibias sparked speculation that this individual died alone and was subjected to attack by rodents and perhaps carnivores before his peers discovered and buried his body.

In order to define the chronology of the main mound at Kenan Tepe, we designated trench A2 as a step trench. The goal of this operation is to illuminate the stratigraphic sequence of the site by excavating this trench in several large steps to the bottom of the main mound. To reach this goal, we laid A 2 according to the natural slope of the hill, rather than the cardinal directions. For this reason, A 2 descends the hill in a north-northeasterly direction. The final dimensions of A 2 at the end of the 2000 season were 2 x 13 m.

We began trench A 2 as a 2 x 2 m and continued successfully as 2 x 2 m sections. After removing the sub-topsoil, several layers of mudbrick and occupational debris, we uncovered a series of parallel mudbrick walls. The first (L2006) measured 66 x 92 cm.

The second of these walls (L2010) consisted of nine courses of 13 x 11 x 35 cm facing bricks encasing 30 x 34 x 9 cm interior bricks. And the third (L2036), built flush against L2010 consisted of eight visible courses of 15 x 25 x (?) cm facing bricks on the south side of 36.50 x 31 x 11 cm interior bricks. These walls were abutted in the south by a series of cobblestone surfaces (L2009+). The final cobblestone surface served as the foundation for wall L2006 as well as for the corner of another mudbrick wall (L2020) that protruded into the trench from the south and east baulks. A narrow drainage channel ran beneath the foundation cobbles. The initial assessment of the ceramics from the loci associated with these features indicates that these features belong to a Hellenistic defensive or retaining wall system. The appearance of several layers of walls below L2006 and L2020 suggests that there are at least two phases of wall structures in A 2.

Area B

Area B is located on the gently sloping west side of Kenan Tepe's main mound about 20 m west of Area A (Figure 2). In this area, we opened two 5 x 5 m trenches about 10 m apart. These trenches yielded substantial remains firmly dated to the Early Iron Age by numerous Early Iron Age Corrugated Bowl fragments. Trench B1 contained an impressive collapse layer with ceramics and domestic artifacts on an earthen floor. Trench B2 contained domestic architecture, work surfaces and several pits also dating to the Early Iron Age. The following paragraphs will briefly describe these trenches.

Only 40 cm below ground surface in trench B 1, we discovered a well-preserved collapse layer (L1007+) covering nearly the entire trench (Figure 4). Parts of this layer were conveniently sealed by the stone foundation of a later wall (L1008). The collapse layer contained various domestic artifacts including five mortars, one pestle and two impressive pot smashes. This collapse also contained 4 rounded stone artifacts pierced by a central hole. These stone artifacts measure an average of 13 cm in diameter. The relatively large size and weight of these artifacts excluded the possibility that they are loom weights. Instead, we believe that these artifacts are weights for fishing nets. Soil samples taken for floatation from this and several associated surfaces should help us determine the relative importance of fishing in the subsistence patterns of the Early Iron Age inhabitants of Kenan Tepe. Collapse layer L1007+ sealed an earthen floor (L1017). This surface was associated with an area of oven debris underscoring the domestic character of these levels.

Trench B 2 is located about 10 m northwest of trench B 1. The mixed debris of the uppermost levels in B 2 contained various sherds dating to the Hellenistic and Early Iron Age. The first major find in this trench was a pot smash associated with a packed mud surface. Beneath this pot smash and several layers of fill, we uncovered an impressive mudbrick wall running roughly east-west across the trench (L2029+). Some indications of a second, less well-preserved wall diagonally intersecting wall L2029

was also discovered (L2020). Wall L2029 consisted of two rows of rectangular bricks (ca. 17x32 cm) encasing one row of square bricks (ca. 32 cm on a side). Associated collapse levels were discovered on both sides of the wall, while parts of a surface and the oven residue were discovered on the north side (L2030). Several pits were located on the west and south of L2029. All of these contexts produced numerous examples of Early Iron Age ceramics.

Our working interpretation of the remains found in trench B 2 are as follows: Wall L2029 was undoubtedly the exterior wall of an Early Iron Age structure entering trench B 2 from the northeast. Although L2020 and L2013 were not well-preserved, they probably represent further remains of this structure. It appears that the fill, surfaces and other remains on the north side of L2029 represent the remains of the interior of this structure while the fill, packed-earth surfaces and pits to the south of L2029 and west of L2020 represent work areas outside this structure. The relative abundance of domestic processing tools including several basalt grindstones suggest that this was a domestic structure.

Area C

Area C is located to the northwest of Area B (Figure 2). During the 2000 field season, we opened two 5 x 5 m trenches in this area. After digging through various layers of mixed fill and disturbed remains in trench C 1, we eventually discovered the remains of what appears to be a domestic structure that may predate the Early Iron Age remains discovered in trenches B 1, B 2 and C 2. Trench C 2 produced several phases of Early Iron Age architecture including part of a round structure and the remains of several metal working areas. In the last few days of excavation, we reached well-preserved Pre-Iron Age stone architecture.

The uppermost levels in trench C 1 were badly disturbed. Much of the trench contained pits, groups of rocks and various layers of fill and other debris. Good examples of high-fired Hellenistic ceramics including those with dark brown wash and incised decorations were unearthed in this trench; but, the disturbed nature of the archaeological contexts made it impossible to assign these ceramics to any coherent architecture or occupational levels.

Once the overburden was removed, we delineated the stone foundations of what appears to be a domestic structure. This structure is defined by walls L1011 on the southeast and wall L1019 on the northwest (Figure 5). The clay and stone debris on the north of L1011 appear to have sealed the fragmentary remains of several earthen surfaces on the inside of the structure. To the northwest of wall L1019, were the remains of several stone-lined pits or storage bins (L1023 and L1024) recovered. Unfortunately, we are not able to securely date this structure, yet. A thorough analysis of the ceramics and botanical remains from this trench will be conducted in June 2001.

Trench C 2 is located about 10 m to the southeast of C 1. After removing the topsoil and some disturbed overburden, we came upon various Early Iron Age architectural features. Much of the western third of the trench was taken up with loose ashy soil concentrated in three overlapping pits (L2012). These pits, probably the remains of a migrating hearth, contained a concentration of bone and the head of an animal figurine (KT2085). This hearth area was located just to the southwest of a well-preserved curving mudbrick wall (L2014 [Figure 6]). Fill on the inside of this wall contained a wide variety of Early Iron Age ceramics including several examples of Early Iron Age Corrugated Bowls and one strap-handled vessel. Another straight mudbrick wall (L2016) entered the trench in the southwest corner. The round wall (L2014) may have been connected to the southern part of the trench by a packed mud surface (L2020). In the southeastern corner of the trench, we discovered two small pits, one with a red bottom layer and the other with an extremely hard layer of earth and ceramics (L2022). The discovery of slag in the surrounding contexts has led us to the conclusion that L2022 was an oven used for village-based metal melting. The slag samples are currently being subjected to SEM and EDS analysis.

Area D

Area D is located on the steep eastern slopes of Kenan Tepe's main mound (Figure 2). Here, on a relatively flat area of a small hump protruding from the side of the mound about 15 m below Area A, we hoped to gain access to layers from Kenan Tepe's early occupational history. We opened three trenches in Area D (D 1, D 2 and D 3). Trenches D 1 and D 2 are 5 x 5 m units, while D 3 is a 2 x 2 m unit.

Unfortunately, the depth of the top soil and erosion layers on this part of the mound combined with the fact that we began excavations in Area D relatively late in the season meant that we did not obtain the results we had hoped for. However, several discoveries indicate that this area has great potential in coming seasons. The most spectacular discovery was a beautifully detailed cylinder seal (unearthed in mixed fill in trench D 2 [D2/KT2020, see below]). We also found several layers of sealed, undisturbed occupational surfaces in D 3 that probably date to the Middle or Late Bronze Age (a complete analysis of the ceramic material from this area is scheduled for the summer of 2001). Both trenches D 1 and D 2 only began to reveal coherent occupational levels in the last few days of the season.

Area E

Area E is located on the southern slopes of Kenan Tepe near the base of the mound (Figure 2). Recent disturbance left a cut and several large pits in this area. The purpose of our operation in Area E was to clean this disturbed area in an effort to get a sample

of the ceramics from the base of the mound, while at the same time preparing the area for one or several excavation units. In the course of this cleaning, we discovered a partially broken ceramic cylinder seal in disturbed top soil (E1/KT1000, described below). The other significant discovery in Area E was a large corpus of Ubaid ceramics. Now that this area is leveled and cleaned, we will begin exploratory excavations during the 2001 field season.

Area F

Area F is located in east of the main mound on a flat terrace about 20 to 30 m above the Tigris River. The terrace is bordered on the north by a deep west to east drainage gully, on the east by a steep drop to Tigris, and on the west by Kenan Tepe's main mound (Figure 2). We first realized the extent of occupation in this area, when we discovered artifacts and architecture eroding out of the steep hillside leading down to the river. We subsequently established three 5 x 5 m trenches near the edge of the hillside, roughly 5 m apart. Recognizing that we would not reach the deepest deposits visible in the hillside up to 6 m below ground surface, we decided to cut two sections into the hillside to obtain samples of artifacts and stratigraphy down to virgin soil. The four trenches and two sections provide a good profile of the remains in Area F. Trench F 1 contained two cobblestone surfaces cut by several burials. Trench F 2 contained two cobblestone surfaces covered with pottery and faunal remains, and an oven just beneath ground surface. Trench F 3 contained no features, until a deep sounding in the corner revealed a brick-lined pit over 2 m beneath ground surface. Trench F 4 contained a brick-lined pit over 4 m below ground surface, and exposed a section connecting the cobblestone surfaces in F 1 to the strata below. Finally, trench F 5 revealed an additional deep pit beginning over 4 m below ground surface, and a potentially prehistoric burial cut into virgin soil over 5.5 m below ground surface.

Yet, we have to precisely identify the ceramics from Area F, although a study period is planned for June 2001. Our initial assessment is that the material in trenches F 1, F 2 and F 3 is Post-Hellenistic to Early Islamic. In contrast, the material at the base of F 4 and F 5 including the pot KT4027 and the burial L5000 are almost certainly prehistoric. However, because our exposures to these levels were relatively small; our ceramic samples are quite limited. For this reason, one of our highest priorities for the coming seasons is to clarify the chronology and nature of the remains in this area. Due to space limitations, we will only discuss trenches F 4 and F 5 in this report and save the discussion of the other Area F trenches for our 2002 report.

Trench F 4 is located on the steep slope on the side of the mound where the site is slowly being eroded by Tigris River. The hillside all across this area is littered with loose soil and cultural material, and in several cases architecture is also visible. In order to obtain a stratigraphic section of Area F, we cut a 3.35 m wide section as trench F 4.

We cut into the hillside until we removed enough mixed debris to view a good section and create a large enough area to establish a 3.35 x 3 m trench.

Once we had obtained a good section and had cleared enough space to open an excavation unit, we immediately found a compact mud surface with a layer of ash containing a nearly complete pot (KT4027). Although the spout is unfortunately missing, we suspect that this may be a local imitation of an Uruk style “dropping spout”. Just beneath this layer, we uncovered the brick wall of an oven or silo (L4009) filled with gray ash. Although only part of this feature is contained within the trench it is clear that its total diameter is at least 1.5 m. This feature is composed of a single row of 10 or 11 orange bricks laid side by side. We did not reach the base of the oven this season, but 30 to 40 cm of ash contained a large flint, knife, several spindle whorls and a stone bead. The ash was also full of splintered animal bones. About 25 % of these bones were burnt, almost triple the normal percentage of burned bone from the site as a whole. The nature of the burning does not suggest cooking or roasting, but secondary burning as garbage. We interpret the bones and the other miscellaneous artifacts found inside the oven or silo structure (L4009) as secondary refuse deposits.

The section created by F 4 provides a good view concerning the stratigraphy of the area. The section revealed that the cultural deposits in Area F are much deeper than we initially imagined. Hoping to reach virgin soil, we cut a second section lower down the hill to the east of F 4. Trench F 5 is 2.3 m wide and 2.8 m deep. We cut this section in the same manner as F 4, using levels roughly corresponding to stratigraphic changes. At the base of trench F 5, over 5.5 m below ground surface, we reached virgin soil which consists of hard packed red caliche, or clay with limestone inclusions. Near the eastern edge of the cut almost eroding out of the hillside, we uncovered a flexed burial of an adult male (Figure 7). The man was lying on his side with his head to the southeast and facing northeast. We recovered a disc-shaped stone bead near the individual's head. The skeleton was lying on some type of mat, perhaps made of straw or textile the impressions of which were clearly visible in the surrounding clay. The burial was cut into virgin soil over 5.5 m below ground surface suggesting a very early date.

Seals and Figurines

Among the loom weights, basalt grindstones, hand tools and intact ceramic vessels recovered as small finds at Kenan Tepe during the 2000 field season, five objects of particular artistic merit were selected for study.

Cylinder Seals

D2/KT2020 (Figure 8A)

In Area D Trench 2, a dark to medium gray-black stone cylinder seal (KT2020) with a purplish cast was excavated from mixed sub-topsoil. This 23 x 13 mm seal weighs ca. 15 gr and has a 5 mm diameter perforation lengthwise through the center. The stone, most likely hematite, is polished to a sheen and has dust-size metallic particles evenly dispersed throughout. There is no indication of a cap or handle having been added to either end of the seal, nor is there any incised decoration on the perforated ends.

The face of the seal is incised with an intaglio design depicting a pair of combat scenes, each between a nude, bearded god (the protagonist) standing in profile and a lion (the antagonist) standing in profile with a terminal crescent standard. In the following description, the seal will be read right to left.

In the first combat scene, the protagonist wears short, cropped hair without curls, a short beard and a horned cap with one band at the forehead. He is otherwise nude. A wing-like mark extending from the back of the figure is most likely the result of a cutter's error. The god wrestles a lion with a cropped mane and pronounced fangs and rear claws. The lion stands on its hind legs, which are disproportionately short compared to its elongated body. The lion is depicted with only one seemingly limp forelimb, which hangs down with claws splayed. The lion's tail curls into an arc that mirrors the tail of the second lion at its back. This second lion also stands upright on its hind legs, which are relatively well-proportioned in relation to the animal's body. The mane of the second lion is fuller than the first and both forelimbs are depicted. Remarkably, the downward-extended forelimb bears seven splayed claws rather than the usual five. This lion wrestles a second god, who wears a three-banded, horned cap and a long beard that extends down his chest. This god is not depicted with hair under his cap, although he does wear a triple-banded belt at his waist. At the figure's back stands a staff topped by a crescent.¹

1 While no exact parallels for the seal as a whole have been found, parallels have been found corresponding to its individual elements. These examples are grouped according to similar elements below.

Lion parallel: (Buchanan 1981:413) Early Akkadian, 32 x 22 mm concave, dark green serpentine. (Porada 1948: plate XXI, Fig. 134) Akkadian. (Legrain 1951: plate 14, fig. 182) Ur III, 22 by 14mm. Lapis lazuli; from a Sargonid grave 149. (Porada 1948: plate LIII, fig. 364) Old Babylonian, hematite 20 x 11 mm, body of warrior also parallels Kenan Tepe seal.

God parallel: (Buchanan 1981:422) Early Akkadian; similar body but has defined musculature and wears a skirt unlike Kenan Tepe seal. (Buchanan 1981:432) Akkadian; nude, belted male in profile with hair drawn back, beard rendered as three vertical stripes and shoulders as an inverted triangle (signifying a god). (Legrain, 1951: Plate 14, Fig. 184) Ur III, jadeite 31 x 16 mm; nude, belted and bearded hero in profile.

Crescent standard: (Buchanan 1981:338) Early Dynastic III; scene split into two registers, one depicting a combat scene and the other depicting worship of a seated female figure with crescent standard. Normally crescent standards are depicted in association with worship scenes and specifically not combat scenes. (Al-Gailani Werr 1988: drawing, plate I.13; photo, fig. 69 m) Old Babylonian seal from Tell Harmal depicting crescent staff associated with combat scene. (Porada 1948: plate LXVIII, Fig. 493) Old Babylonian, hematite, 21.5 x 10 mm; crescent standard associated with worship of female deity.

A cursory assessment of the details gives preference to an Akkadian date for the seal, yet closer study indicates a slightly later date. Classic Akkadian combat scenes predominantly depict pairs of evenly matched figures. The paired combatant composition is, however, also known during the Ur III Period (Legrain 1951: Pl. 14 Figs 178, 181-184), although late-Akkadian and Ur III combat scenes also show three combatants for example two protagonists against one antagonist (Collon 1987:32, 35; Collon 1986:87; Legrain 1951: Pl. 15). Unlike Kenan Tepe seal, gods on Akkadian seals are not depicted generally in profile (Collon 1986:88), further suggesting a late-Akkadian or Ur III date, when figures in profile are more prevalent. Also, although hematite did not come into regular use for seals until the Old Babylonian Period, ca. 2000-1500 B.C. (Collon 1987:102), the stone was used for seals as early as the Akkadian and Ur III² Periods (Gorelick and Gwinnett 1990:53; see also chart Fig. 2, p. 46). It is interesting to note that the straight-sided shape common on ordinary seals was contemporary with luxury seals of the Akkadian and Ur III periods, which generally have concave or convex sides (see Collon 1987:101). The shape, thus, complicates the status and dating of Kenan Tepe seal. Although seals of the classic Old Babylonian Period generally depict highly detailed figures bearing well-rendered musculature, there coexisted a return to earlier styles especially Akkadian suggesting the possibility of situating Kenan Tepe seal in a date range after the Akkadian Period. Thus, the highly stylized rendering of the figures, the use of hematite, and the prevalence of late parallels would suggest that the seal dates to the Late Akkadian or Ur III Period.

B1/KT1137 (Figure 8B)

In Area B Trench 1, excavators unearthed from L1026 a pale gray (10YR 7/2) cylinder seal recorded as KT1137. This 14 mm tall, 17 mm in diameter seal weighing less than 10 gr is punctured by two adjacent perforations unevenly spaced from the outer edge of the seal. Neither perforation is positioned precisely at the center. One of these perforations is fully obstructed, apparently causing the seal to be repunctured prior to firing.

Overall composition and style: (Buchanan 1981:509) Late-Akkadian contest scene with two pairs of contestants. Kenan Tepe seal is an embellished version of this loosely rendered scene. Double pairs of combatants also exist on Akkadian and Early Akkadian seals as well as Ur III seals. (Legrain, 1951: plate 14, fig 178) Ur III, steatite, 24 x 13 mm; evenly matched combatants rendered with simplified body forms; hero in profile. (Buchanan 1981: 894 and 895) both Old Babylonian, hematite, depicting decorated crescent standard. (Porada, 1948, plate CLIV fig 1010) Mitanni; Elaborate style with Old Babylonian elements, hematite, 19.5 x 9 mm two lions flanking nude hero stylistically very similar to Kenan Tepe seal. See also Figs. 1022-1025. (Porada 1948: plate CLIV fig. 1011) Mitanni; common style with Old Babylonian elements, hematite, 22 x 11 mm worship scene with crescent standard. (Porada 1948: Plates CX and CXI) Late cut style of Babylonia and Assyria stylistically similar to forms of bodies on Kenan Tepe seal.

- 2 For example, see Ravn 1960: no. 30; hematite, 22 x 12mm, Late Sumerian, depicting a worship scene of a goddess in a horned cap. Also Pittman 1987: Fig. 23; hematite, 28 x 17 mm worship scene with inscription dating seal to Ur III Period. Also Moortgat 1988: Fig. 253; "Eisenstein", 24 x 14 mm, worship scene with Ur III inscription.

The perforated ends are devoid of decoration; although, the face of the seal³ is decorated with three bands of an incised zig-zag pattern. The seal is made of fired clay with no slip, wash, paint, burnishing or other addition. A small, newly damaged area of reveals the fine silt, slightly darker gray fabric with chaff temper.

The zig-zag design is irregular, and frequent variation in spacing of the bands is evident. The incisions were made using a ca. 1 mm wide stylus which was lifted after each stroke. Each incised stroke is ca. 1 mm wide and the open-ended bases of the triangular zig-zags measure 4 to 5 mm in width.

The object was recovered from a soft dark-ash pit terminating in harder soil in the northwest corner of the trench. The pit was sealed by a layer of fill for which the pottery reading indicates a Pre-Iron Age date; although no exact parallels from this time period exist.

E1/KT1000 (Figure 8C)

In Area E Trench 1, a ceramic cylinder seal was excavated from Level 1 (topsoil) as KT1000. This seal is damaged. Although the majority of the object was recovered, it is cracked down its length, broken at one end and slightly chipped at the other. The concave-sided seal measures 24 mm in length, 20.5 mm in diameter at the intact end, 18 mm in diameter at the broken end. It measures 18.3 mm in diameter at the center. The form of the seal is irregular. It is perforated by a lengthwise hole measuring 2.4 mm in diameter at one end and 3.5 mm in diameter at the other. The broken end reveals the fabric of sand or grit temper with evidence of several air bubbles or burnt-away inclusions. The fabric is dark gray (Munsell 7.5YR 4/1) at a small fresh break on the damaged end and light brown (Munsell 7.5YR 6/4) at the intact end.

Although the surface bears no paint, wash or burnishing, it is covered entirely with irregular, organic-shaped impressions. These primitive marks form what appears to be four-stylized faces. The faces are rendered as almond-shaped eyes with arched eyebrows and teardrop-shaped noses surrounded by non-representational curving lines that may indicate hair. The impressions appear to have been made either a fingernail or with a stylus. No exact parallels have been identified, although the impressions may be simply organic or animal forms not representing a specific figure. If the seal indeed

3 Parallels include (Teissier 1984:50) Jemdet-Nasr (ca. 3100-2900) serpentine cylinder seal, 33x15mm; (Teissier 1984:310) Syrian (ca. 3100-2900) marble cylinder seal with vertical bands, 18x11mm; (Porada 1970: plate XII, figs 128, 139, 140, 144 and 145) Elamite (mid 2nd millennium BCE), faience, ranging in size from 29 x 7.5 mm to 40.3 x 9.5 mm. These are not described as seals but rather as votive offerings deposited in two chapels at Tchoga Zanbil, Iran, near Susa; (Amiet 1972:2096, 2097, 2099, 2104 and 2106) Middle Elamite (2054-2120 BCE), faience, ranging in size from 19 x 9 mm to 32 x 10 mm; (Amiet 1972:861 and 856) Proto-Elamite, faience, 15 x 11mm and 15x13 mm respectively; (Amiet, 1972, 1248) Proto-Elamite, steatite, 18x11mm. All of the examples from Amiet come from Susa.

depicts an abstract representation of a face, parallels have been found for amulets and seals bearing the image of the giant Umbaba (Huwawa) from the Gilgamesh epic.⁴

Figurines

C1/KT1238 (Figure 9A)

In Area C, Trench 1, a stone animal figurine was unearthed from L1038 as KT1238. This figurine weighs ca. 30 gr. measures 58 mm from nose to tail and is 16 mm tall at the hind quarters. It is made of dark-gray (no Munsell equivalent) igneous rock (probably not basalt) with a matte finish and metallic dust-size particles dispersed throughout. The figurine bears no paint, incisions, impressions, inlay, or other decoration.

The stylized animal is posed in a static standing posture, facing straight ahead. Viewed face-on, the head appears to be tilted slightly to the figurine's proper left. The eyes are not represented although the head is enlarged, giving it emphasis disproportionate to the rest of the body. The head (19 mm wide at the ears/horns, 12.5 mm wide at the jaw and 23 mm long from tip of nose to top of head) retains a down-curved horn or ear on the proper-right side. The legs are positioned evenly, projecting straight down from the body rather than at an angle to the body as though in midstride. The abdomen of the figurine measures 16.5 x 18.5 mm. Based on the presence of a possible stylized horn, the figurine can be tentatively identified as a ram.

The figurine bears damage: the proper-left horn or ear is broken off, the tip of the tail is broken off and 3 legs are broken off just below where the leg meets the body (legs are 9 mm in diameter at the base). The rear proper-left leg is mostly intact, although it has been damaged at the tip. There is a pock mark on the underbelly which may be an inclusion in the stone or may have been drilled out in order to affix a decorative band.

The figurine was recovered from possible surface located in the northwest corner of the trench. This area was excavated below a yet-undated pit that contained several animal bones and pottery sherds abutting a fragment of a stone wall running southwest-northeast. The position of L1038 suggests a date of Early Iron Age or earlier although a more systematic analysis of the ceramics during the 2001 field season will clarify this further.

4 These examples include (Leick 1991:11) Old Babylonian terra cotta mask from Ur [British Museum]; (Leick 1991:37) Neo-Assyrian ca. 750-650 cylinder seal depicting slaying of Humbaba by Gilgamesh and Enkidu [British Museum]; (Black and Green 1992:85) Isin-Larsa or Old Babylonian baked clay relief plaque, 105 mm tall [Louvre]; (Kovacs 1989:3) Neo-Assyrian cylinder seal depicting Gilgamesh and Enkidu slaying Umbaba; (Kovacs 1989:4) Mittani (ca. 1500-1400) cylinder seal, part of which depicts Gilgamesh slaying Umbaba [British Museum, 89569]; (Porada 1948: plate CI, fig. 686) Neo-Assyrian seal depicting Gilgamesh and Enkidu fighting Umbaba. The image of Umbaba is thought to be a kind of talisman, which may explain the purpose or use of Kenan Tepe seal.

C2/KT2306 (Figure 9B)

In Area C Trench 2, a ceramic animal figurine was excavated from Early Iron Age context as KT2306. This figurine, weighing ca. 45 gr, measures 68 mm from neck to tail, 34 mm tall at hind quarters, 32 mm tall at the shoulder, and the abdomen measures 19.5 mm in diameter. The object is made of high-fired clay of fine silt with sand particles and a chaff temper and minimal gray firing evidence. A new break reveals the light reddish-brown fabric color (Munsell 2.5YR 6/4). The exterior of the figurine is light greenish-gray at the rear and pink (Munsell 5YR 7/3) at the fore portion.

The figurine retains brownish-gray (Munsell 7.5YR 3/1) paint. One 10.55 mm wide paint stripe extends down the back from neck to tail. A stripe of paint extends from the edge of this dorsal stripe down each of the legs. These leg stripes are of a different width: 13 mm wide on the proper-right foreleg, 18.5 mm wide on the proper-left foreleg, 15 mm wide on the proper-right rear leg and 17.25 mm wide on the proper-left rear leg.

The animal is posed in a static frontal posture with the tail extending straight back such that the spine and tail produce a continuous line. The chest bears a protruding ridge representing the fur between the forelegs. A piece of clay protrudes between the hind legs, possibly representing male genitals or a tuft of fur. The tail is 21 mm wide at the base; the tip has been broken. The head is broken off at the neck and the animal is missing its proper-right foreleg and half of its proper-left leg. The proper-left foreleg is chipped close to what appears to be the tip but the proper-right rear leg is intact. Based on the width of the tail at its base, the short legs and the slender profile of the body, the figurine can be identified as a dog.

Kenan Tepe 2000 Yılı Çalışmaları Raporu
A Preliminary Report from the Year 2000 Excavations at Kenan Tepe

Kaynakça / References

- Amiet, P., 1972 *Glyptique Susienne des Origines à l'Époque des Perses Achéménides: Cachets, Sceaux-cylindres et Empreintes Antiques*. Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1972.
-, 1977 *Art of the Ancient Near East*. Translated by John Shepley and Claude Lhoquet. New York: Harry N. Abrams, 1977.
- Black, J. and A. Green, 1992 *Gods Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary*. Austin: University of Texas, 1992.
- Buchanan, B., 1981 *Early Near Eastern Seals in the Yale Babylonian Collection*. New Haven: Yale University Press, 1979, 1981.
- Collon, D., 1986 *Catalogue of the Western Asiatic Seals in the British Museum: Cylinder Seals III; Isin-Larsa and Old Babylonian Periods*. London: British Museum, 1986.
-, 1987 *First Impressions: Cylinder Seals in the Ancient Near East*. Chicago: University of Chicago Press, 1987.
- Kovacs, M.G., 1989 *The Epic of Gilgamesh*. Stanford, Calif: Stanford University Press, 1989.
- Gorelick, L. and A. J. Gwinnett, 1990 "The Ancient Near Eastern Cylinder Seal as Social Emblem and Status Symbol" *JNES* 49/1 (1990): 45-56.
- Legrain, L., 1951 *Ur Excavations. Volume X: Seal Cylinders*. Oxford: Oxford University Press, 1951.
- Moortgat, A., 1988 *Vorderasiatische Rollsiegel*. Berlin: Gebrüder Mann Verlag, 1988.
- Pittman, H., 1987 *Ancient Art in Miniature: Near Eastern Seals from the Collection of Martin and Sarah Cherkasky*. New York: Metropolitan Museum of Art, 1987.
- Porada, E., 1948 *Corpus of Ancient Near Eastern Seals in the North American Collections: The Collection of the Pierpont Morgan Library*. 2 vols. Ed., Edith Porada with Briggs Buchanan. Washington, D.C.: Bollingen Foundation (Pantheon), 1948.
-, 1970 *Tchoga Zanbil. v. IV la Glyptik*. Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1970.
- Ravn, O.E., 1960 *Oriental Cylinder Seals and Seal Impressions in the Danish National Museum*. Copenhagen: National Museum, 1960.
- Teissier, B., 1984 *Ancient Near Eastern Cylinder Seals from the Marcopoli Collection*. Berkeley: University of California Press, 1984.
- Werr, G., 1988 *Studies in the Chronology and Regional Style of Old Babylonian Cylinder Seals*. Malibu: Undena Publications (Biblioteca Mesopotamica vol. 23), 1988.
- von Wickede, A., 1990 *Prähistorische Stempelglyptik in Vorderasien*. Munich: Profil Verlag, 1990.